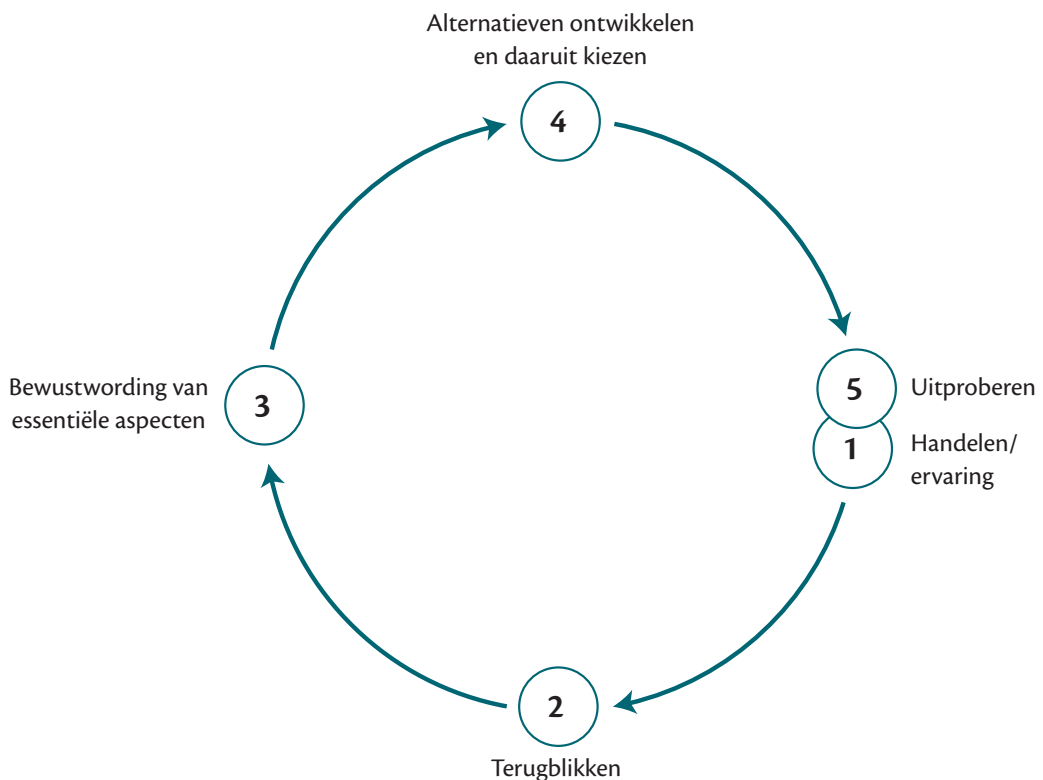

Werkblad Reflecteren met het spiraalmodel van Korthagen

bij leeractiviteit 5.9

Reflecteren aan de hand van het spiraalmodel van Korthagen (2002; 2008) doe je aan de hand van vijf fasen waarin een aantal kernvragen centraal staan. Aan de hand van de kernvragen van Korthagen zijn hierna bij fase 3 bewustwording een aantal vragen vanuit het kruispuntdenken/de intersectionele benadering toegevoegd. In beeld moet je je de reflectiefasen als een cyclisch gebeuren voorstellen, zoals weergegeven in de volgende figuur:

Spiraalmodel van Korthagen (2008)

Fase 1 Ervaring opdoen door te handelen en bewust te ervaren

De eerste stap ligt bij de keuze van de ervaring. Kies een gebeurtenis die op een of andere manier sterk is blijven hangen in je gedachten en gevoel. Je gaat bij jezelf na wat maakt dat het je zo bezighoudt. Gevoelens zijn daarbij een goede raadgever. Van belang is dat je jezelf vragen stelt bij deze gevoelens:

- Wie of wat heeft me geraakt?
- Waarover word ik nog steeds geraakt?
- Waarover maak ik me bijvoorbeeld boos?
- Waarover voel ik me onzeker?
- Waarover ben ik nog steeds enthousiast?
- Et cetera.

Daarnaast sta je ook stil bij wat je wilde uitproberen, wat je wilde bereiken en waar je op wilde letten.

Fase 2 Terugblikken

In deze fase beschrijf je zo concreet mogelijk wat er precies gebeurde. De vraag wat er precies gebeurde kun je uitsplitsen in vragen over:

- De omstandigheden waaronder je de ervaring hebt opgedaan: Wat gebeurde er precies? Waar? Wanneer? Wie waren erbij? Wat was mijn functie en rol in de situatie? Hoe gebeurde het?
- Wat je deed, dacht, voelde en wilde in de situatie; vanuit welke intentie en welke benadering ging ik de betreffende ontmoeting aan; met welke bedoeling stelde ik welke vragen en gaf ik welke reacties? Geef hierbij zo precies mogelijk aan wat je wilde, voelde, en dacht zowel voor, tijdens als na je handelen.
- Wat de andere(n) deed/deden, dacht(en), voelde(n) en wilde(n) in die situatie. 'De ander' is dit in dit geval de cliënt(en), collega's of andere betrokkenen bij de cliënt, met wie je samenwerkte. Het beantwoorden van deze vragen is vaak moeilijk, omdat je niet altijd nagevraagd of gehoord hebt wat de ander dacht, voelde en wilde; je kunt in ieder geval wel beschrijven wat je waarnam.

Fase 3 Je bewust worden van essentiële aspecten

Hier begint het daadwerkelijke reflecteren doordat je de concrete ervaring in je bewustzijn brengt, en je jezelf afvraagt wat je uit deze ervaring te leren hebt. Waar mogelijk kun je een koppeling maken naar wat je eerder aan relevante concepten, methoden en ervaringskennis geleerd hebt of hier alsnog naar op zoek gaan. Daarnaast is het ook goed om feedback te vragen of je door anderen te laten bevragen om helder de krijgen wat de essentie van jouw ervaringen en inzichten zijn. Je kunt de vraag wat je uit de ervaring te leren hebt ook opsplitsen in een aantal andere vragen en fasen, te weten:

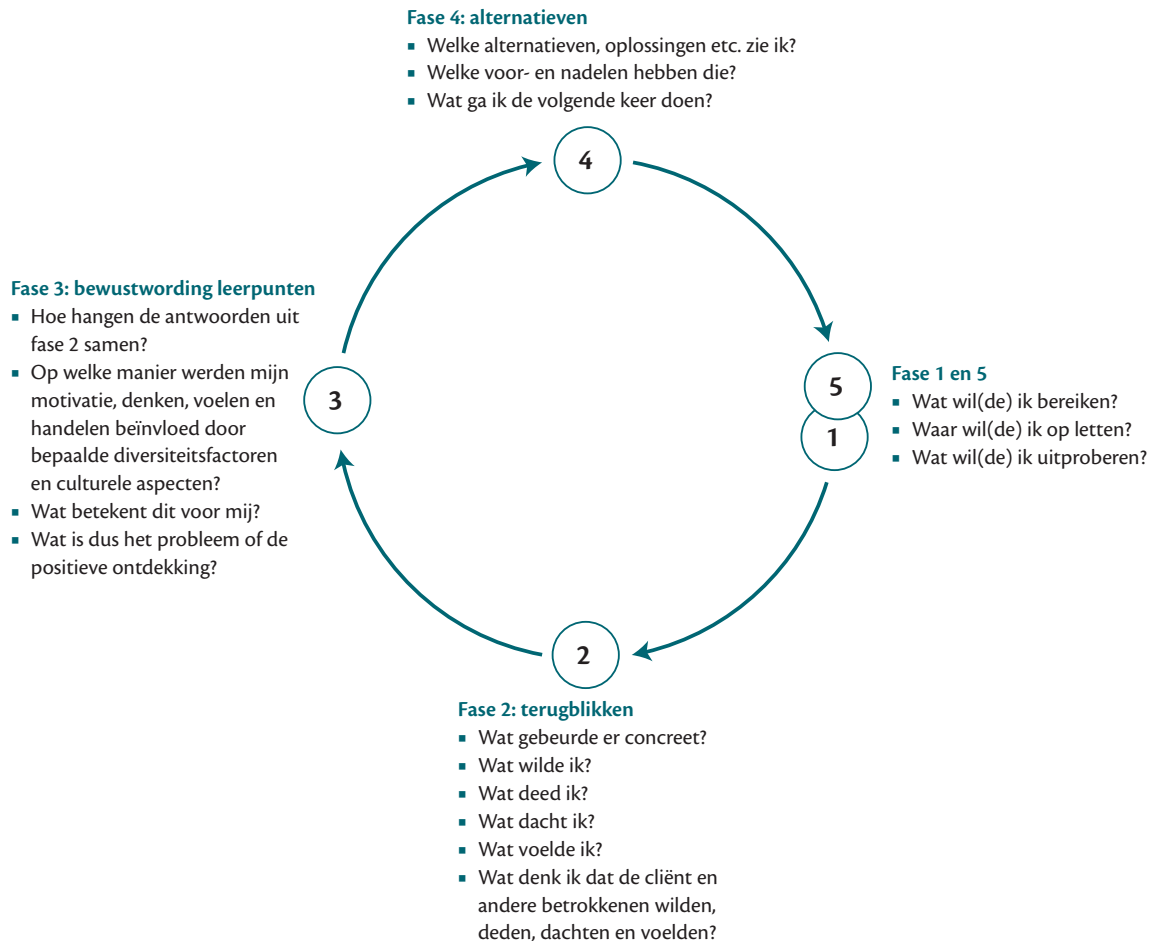
- Wat raakte jou precies zo en wat heeft dat te maken met deelidentiteiten van jou als persoon, student, professional in opleiding et cetera? Pas hier het meervoudig kijken en het stellen van de andere vraag uit de intersectionele benadering toe. (reflecteren en problematiseren). Zie figuur 1.4 en paragraaf 1.5 en 5.7 in het boek.
- Welke inzichten levert dit op? (inzichten benoemen)
- Wat kan ik uit deze ervaring generaliseren naar de context van het sociaal werk: het werkterrein, de kerntaken en kernkwalificaties? (generaliseren en contextualiseren).
- Wat leerdoelen wil ik formuleren voor een volgende ervaring en wat wil en ga ik dan concreet uitproberen?

Fase 4 Alternatieven ontwikkelen en daaruit kiezen

Welke elementen zitten in het leerdoel en welke alternatieven zie je voor je? Wat zijn de voor- en nadelen van de alternatieven? Maak op grond van deze afwegingen een keuze voor wat je wilt uitproberen in een nieuwe situatie.

Fase 5 Doelgericht uitproberen en onderzoekend leren

Je gaat hier doelgericht uitproberen zonder jezelf te strak voor te schrijven wat je moet doen, opdat je ter plekke een keuze kunt maken vanuit wat de relatie met de cliënt in-geeft. Dit levert weer nieuwe ervaringen op, die opnieuw onderwerp van reflectie kunnen worden.

Reflectievragen bij alle fasen

Bronnen

- Bennet, M.J. & Bennet, J.M. (1998). *Basic Concepts of intercultural communication: Selected Readings*. Yarmouth ME: Intercultural Press.
- Bennet, M.J. & Bennet, J.M. (2000). Cultural Marginality: Identity Issues in Intercultural Training. In R. Michael Paige (Ed.), *Education for the Intercultural Experience*. Yarmouth ME: Intercultural Press.
- Nunez, C., Nunez, R., Popma, L. (2010). *Interculturele communicatie. Van ontkenning tot wederzijdse integratie*. Assen: Van Gorcum.
- Biene, M. van & Heessels, M. (2012). *Competentieontwikkeling interculturele sensitiviteit. Een wereld van verschil overbruggen*. Nijmegen: Kenniscentrum HAN SOCIAAL.